

Коментарі УКМ до проекту стратегії сталого розвитку

УКМ вітає розробку стратегії сталого розвитку України до 2030 року та надає коментарі стосовно цілей протидії глобальній зміні клімату.

Детальні коментарі по тексту:

Головним коментарем до національних кліматичних цілей є невідповідність цілям Паризької Угоди. Стратегічно важливим є врахування амбітних показників скорочення викидів, розвиток відновлюваної енергетики та впровадження заходів з енергоефективності.

Основною метою Паризької угоди є утримання глобальної температури Землі в межах 1,5-2°C. Очікуваний національно визначений внесок (ОНВВ), який подала Україна 2015 року, на жаль, містить регресивні цілі і, як наслідок, збільшення викидів парникових газів від поточного рівня. Наразі подані країнами цілі ведуть світ до підвищення глобальної температури землі на понад 3С. Таке підвищення призведе до невідворотніх наслідків для всього людства вже в середині цього сторіччя. Тому усі країни, включаючи Україну, до 2020 року повинні збільшити амбітність своїх цілей.

Провідні вчені світу говорять про те, що для досягнення з великою вірогідністю (90%) цілі втримання глобальної температури в межах 2°C необхідно вже до середини сторіччя скоротити глобальні викиди на 80% від рівня 1990 року¹. Цього можна досягти мінімізувавши викиди парникових газів шляхом відмови від викопного палива та переходу до 100% відновлюваних джерел енергії.

Якщо до 2020 року Україна зможе досягти стабілізації викидів (відсутність зросту), то загальною метою на 2035 рік має бути скорочення викидів до рівня 250-300 млн тон CO₂, що означає скорочення на 68-74% від рівня 1990 року.

Загальні пропозиції та зауваження

Керівні принципи стратегії

1. Зазначення «Участі громадськості» серед керівних принципів Стратегії вітається, однак, на нашу думку, потребує конкретики. Зокрема, даний принцип варто розкрити не через опис процесу, а через опис бажаного результату від його впровадження. Пропонується таке формулювання «Кожен громадян України незалежно від соціального статусу та професії має змогу впливати на прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країни».

¹ Додаток коментарів до проекту Енергостратегії України до 2035 року / стр 25 / <http://necu.org.ua/wp-content/uploads/2017/01/Komentari-do-PROEKTU-energostrategii-01-2017.pdf>

Національні цілі сталого розвитку України

1. Операційна ціль 2.2 говорить про збільшення частки енергії, виробленої з відновлюваних джерел у загальному кінцевому споживанні енергії України до 20 % до 2030 року.

Для забезпечення виконання довгострокових цілей Паризької угоди в 2035 році **частка ВДЕ в секторі виробництва електроенергії має складати не менше 60%**². Для досягнення такої частки активний розвиток ВДЕ та розподільчих мереж повинен відбуватися з 2017 року.

2. Наступним завданням операційної цілі 2.2. є переорієнтація субсидування викопного палива на підтримку ВДЕ та енергоефективності. На нашу думку, підтримка енергоефективності має бути пріоритетною перед підтримкою ВДЕ, про що варто зазначити у описі цього завдання. Пропонуємо таке формулювання “Переорієнтувати субсидування виробництва та використання викопного палива на підтримку програм, направлених на енергоефективність, енергозбереження та вироблення енергії з відновлюваних джерел (сонце, вітер, вода, біомаса, за умови наявних ОВНС).

Гідроенергетика, яка традиційно вважається відновлюваним джерелом енергії, створює значний негативний вплив на довкілля. Практика невваженого розвитку в Україні гідроенергетики створила чимало прикладів руйнування водних екосистем, природних та історичних ландшафтів, об'єктів природної та історико-культурної спадщини. Прогресуюче зниження водності, що спостерігається останнім часом на території України практично в усіх річкових басейнах, суттєво знижує перспективи розвитку гідроенергетики як ВДЕ.

3. Також операційна ціль 2.2 має пункт виведення з експлуатації енергоблоків АЕС, термін використання яких закінчився. Пропонуємо додати слово «початковий проектний» перед словами «термін використання». Практика подовження використання старих реакторів в Україні застосовувалася вже кілька разів, після чого «термін використання» реакторів був подовжений. Пропонуємо таке формулювання “Забезпечити виведення з експлуатації тих енергоблоків АЕС, початковий проектний термін використання яких закінчився.”
4. Операційна ціль 5.3 містить завдання “до 2030 року зменшення обсягів викидів парникових газів в усіх секторах економічної діяльності до рівня, який не перевищуватиме 60% від рівня викидів 1990 року”. Зазначений показник є регресивною митою і призведе до збільшення викидів парникових газів (ПГ). Країни підписанти Паризької угоди взяли на себе зобов'язання втримати глобальну температуру до 2100 року в межах 2°C шляхом поступового зниження викидів ПГ, відмову від викопного палива і перехід на 100% ВДЕ до 2050 року. Враховуючи, що показник викидів ПГ в Україні в 2015 році становив понад -60% ми пропонуємо таке формулювання “Зменшити

² Додаток коментарів до проекту Енергостратегії України до 2035 року / стр 25 / <http://necu.org.ua/wp-content/uploads/2017/01/Komentari-do-PROEKTU-energostrategii-01-2017.pdf>

обсяг викидів парникових газів в усіх секторах економічної діяльності до рівня, який не перевищуватиме 40% від рівня 1990 року до 2020 (або -60% від рівня 1990 року), 35% до 2030 (або -65% від рівня 1990) і до 5-20% до 2050 року (скорочення на 80-95%) від рівня 1990).

5. Також одним із завдань цілі 5.3 є запровадження системи торгівлі викидами. Пропонуємо вжити тут більш розгорнуте формулювання «Запровадити механізми фінансового та податкового стимулювання зниження викидів парникових газів в різних секторах економіки», адже на першому етапі це може бути збільшений податок на викиди CO₂

Інституційні засади, координація, міжсекторальна взаємодія, рушійні сили та партнерства

1. На наш погляд, створення Національної ради з питань сталого розвитку потребує більшої деталізації. Зокрема, пропонуємо змінити формулювання у дужках на «(за умов рівноправної та рівної участі ділових і промислових кіл, місцевих громад, місцевих органів влади, громадських організацій, профспілок, науковців, освітян).

Додаток 1

1. У Додатку 1 ключові цільові показники зазначено, що частка ВДЕ у кінцевому споживанні має становити 17,1% у 2030 році; в той же час у завданнях операційної цілі 2.2. мова йде про 20% ВДЕ до 2030 року. На нашу думку, показники в тексті стратегії та в додатках до неї мають бути узгоджені між собою. Для досягнення цілей Паризької угоди, частка відновлюваних джерел енергії у 2035 році має бути збільшеною принаймні до 60%.
2. Питання транспортної інфраструктури має також включати ціль “розвиток громадського транспорту в містах”, і в свою чергу такий індикатор як “Громадський транспорт є комфортним, безпечним та дотримується графіку”. Цільові показники: частка оновлення рухомого складу громадського транспорту та щільність мережі громадського транспорту в містах.